

AZ IZEMBEREK KÜZD

Hibás talajok javítása

Nemcsak a jó pap tanul holtig.

Nagy esemény készült a tanyák között. Híre futott, hogy vasárnap délután vendége lesz a tanyaközpontban a Gazdakörnek. Nevezetesen vendég! Egyik másik gazda valamennyire ismeri is. Már akinek rádiója van! Ott hallotta István bácsi is. Ő mondja, hogy okos dolog lesz vasárnap délután benézni a Körbe. Hátha lesz valami útravaló a vendég tarisznyájában a tanyai emberek számára!

Meg is jelent István bácsi vasárnap délután, idejében, hogy valahogyan le ne kessék az okos szóról. Ott ül az első sorban.

Hallgassuk csak, mit mond a vendég:

— Nekem, emberek, ne panaszkodjanak, hogy nem jó a földjük! Nem a föld rossz, hanem a földnek a gazdája. Hanycsak, nemtörődöm, tudatlan. Rossz föld nincs, csak rossz gazda van.

No, ha nem egészen így van is, a tanár úr mégis ekképpen pattogott a jó tanyaiaknak és mosta a fejüket irgalmatlanul. Pista bácsi sem nyujtogatta már a nyakát, hanem inkább húzta volna befelé a vállai közé, hogy már a feje is alig látszott. A tanár úr meg mintha egyenesen neki beszélt volna! Ilyeneket mondott:

— Igaz, hogy Magyarországon sok a hibás talaj. Gyenge a termőképessége, kicsiny a tápanyagtartalma, vagy az összetételében van a hiba. Nagyon szikes, túlságosan nedves, avagy futóhomok a határ egy része. Természetesen az ilyen hibás talajon nem olyan kényelmes a gazdálkodás, mint a televénydús vályogtalajon. Ha azonban a gazdaasszony meg tudta tanulni a hibás fehérenemű javítását, a gazda tanulja meg a hibás talaj megjavításának a módját!

Ha a gazda talaja szikes, akkor mindenekelőtt tudnia kell, hogy vannak mészbén-szegény szikesek, és meszes-szódás szikesek. Az első dolga tehát a gazdának, hogy valamelyik mezőgazdasági intézetben megállapíttassa talajá-

nak az összetételét. Hogy a talajból a mintát hogyan és hova küldje, arról a tanító úr szívesen felvilágosít mindenkit. A mészbén-szegény szikeseket finomra őrölt mészkőporra, az égetett mészpórára, cukorgyári mésziszapra, vagy meszes anyagnak (márgának) a talajba juttatásával lehet tartósan megjavítani. Ilyen meszes márga gyakran a mészbén-szegény szikes feltalaj alatt vonul el, és onnét egy kis fáradsággal a felszínre hozhatjuk.

A meszes-szódás talajokon a növényzet a benne lévő szóda (nátriumkarbonát) miatt nem tud fejlődni. Az ilyen talajt gipszporral, vagy bizonyos vegyi szerekkel (acifer, stb.) hintjük be és javítjuk meg. Nagy baj, hogy a vegyi szerekkel való javítási módok igen drágák és a mai alacsony föld- és terményárak mellett nem fizetődnek ki.

Némely talaj azért terméketlen, mert az altalajvíz állandóan, vagy időnkint igen magasan van benne. Ilyen talajban a szántóföldi növények kevés sikerrel termeszthetők. Az ilyen talajból a felesleges vizet a talajba helyezett alagsórendszerrel kell elvezetni. Ma azonban ez is nagyon költséges, ezért leghelyesebb ilyen talajon a rétművelésre áttérni.

A futóhomok talajok könnyű mozgásuk miatt, és ezért is alkalmatlanok a rendszeres növénytermesztésre, mert hiányzik belőlük a kellő tápanyag. Vannak azonban olyan kisigényű növényeink (pillangós növények: somkóró, csillagfűrt, stb.), melyek gyökereiket mélyen bocsátják le a talajba és azért a futóhomok megkötésére alkalmasak. Másrészt ezek a növények a levegőből le tudják kötni a nitrogént és gyökérgumóikban fel is tudják azt halmozni. A gyökérgumókban felhalmozott nitrogén a talajban bizonyos vegyi átalakuláson megy át, és így a növények már felhasználhatják. Már pedig a nitrogén minden növénynek egyik legfontosabb tápanyaga.

A futóhomok-talajok megkötésének másik módja a fásítás, amely az Alföld egyik leghasznosabb fájával, az akáccal,

vagy az erdei és fekete fenyővel történetik legeredményesebben.

— Ne feledjék, emberek, — fejezte be a tanár úr előadását, — hogy a közmondás is azt tartja: „Segíts magadon, megsegít az Isten.“ Én azért jöttem ide, hogy segítsék az én magyar testvéreimen. Most már magukon a sor, hogy segítsék egymást és segítsenek magukon! Akkor nem fog elmaradni az Isten segítségével sem.

Halálos csend fogadta szavait. Nem mozdult senki a hallgatók közül. Végül is Pista bácsi emelkedett fel lassan, és így szólt:

— Tekintetes úr! Meg is értettük, meg is fogadjuk szavát és tanítását. Ha majd az Isten elsegíti még egyszer erre mifelénk és nem ismer rá a mi rossz, terméketlen földjeinkre, akkor majd elhiszi, hogy nemcsak a jó pap, hanem a jó gazda is holtig tanul. Köszönjük szívességét!

Kiss Károly

Az okszerű tejtermelés és tejkezelés

Legutóbb Zalaszentgróton kamarai ülést tartottak a gazdák, amelyen Zalából, Tolnából, Baranyából és Somogyból igen sok kisgazda jelent meg. Ezen a gyűlésen Vajda Kornél dr., a Zalamegyei Tejszövetkezetek Szövetségének igazgatója rámutatott arra, hogy Zalamegyében 104 szövetkezet dolgozik. A termelt tej mennyisége Zalában 24 millió liter; ebből a szövetkezet 15 milliót értékesít. A szövetkezet működésének eredményeként a gazdák 250.000 P-vel többet kapnak.

Ma, amikor a városi közönség mindjobban a falvakba tódul nyári üdülésre, még fokozottabb mértékben kell vigyázni a tej tisztaságára, minőségére. A külföldiekre és az idegenforgalomra is ügyeljünk! Nem áll mindenkinek módjában mintaszerű, korszerű istállót építeni, de ez nem zárja ki, hogy a legegyszerűbb istálló is ne legyen tiszta, jó levegőjű, világos, napfényes, szellős, de nem légvonatos. Ez a legegyszerűbb követelmény, enélkül jó, egészséges tejet, főleg gyermekeket termelni nem lehet. Természetesen az okszerű tejtermelésnek egyik legfőbb tényezője a jó, egészséges, megfelelő mennyiségű termelő, helyesen takarmányozott, jó borjúnevelő tehén, mely jó tejelő ősöktől származik, tehát lehetőleg törzskönyvezett, ellenőrzött tehén. A kérdésnek ez a része állattenyésztési, a másik — ez esetben fontosabb — rész állategészségügyi és népegészségügyi vonatkozású. Nagy

hiba, hogy a kisgazdák ennek nem tulajdonítanak fontosságot, főleg a kisgazdaasszonyok nem, pedig legtöbbször ők fejnek, ők kezelik a tejet és ők készítik a tejtermékeket. Altlánosságban nem tisztítják fejés előtt az állatokat, nem takarítják össze az istállókat; nem szellőztetik, — különösen télen nem; nem tisztítják az állatokat, nem mossák meg langyos, szappanos vízzel a tőgyet, a csecsbimbókat, nem mossák meg a tehén farkát és nem rögzítik azt fejés közben, s ezért a fejés alatt az állat farkának csapkodásával beszennyezi a tejet, ami akkor is bekövetkezik, ha fejés előtt nem mossuk meg a tőgyet. Így kerülnek az alomból, a fekvőhelyről betegséget okozó baktériumok a tejbe.

Nagyon sokszor előfordul, hogy nem tiszta gödörvízzel mossák meg az állatok tőgyét, farkát. Ilyen tisztátalan vízzel igen sok fertőző anyagot vihetünk a tejbe. Esetenként ilyen tej élvezete halálos bajt okozhat gyermekek között. Bélhurut, bélgyulladás keletkezhetik.

Gyakori, hogy nem megfelelő, tiszta, jól kimosott edénybe fejnek, hanem a kezük ügyébe kerülő, sokszor bizony ki nem mosott edénybe, sajtárba, vödörbe, s még hozzá abban hagyják hosszabb ideig. Igen nagy hiba, hogy kisgazdaságban nem szűrük a tejet fejés alatt, vagy legalábbis azonnal a fejés után. Közismert dolog, hogy tisztán kezelt tőgy mellett a frissen fejt tejben baktériumok nincsenek, azok a levegőből, az istálló porából, alomból, a fejőszemélyek ruhájáról, kezéről, hajából stb. kerülnek a tejbe. Ha a tejet szűrőn át fejtjük, vagy fejés után azonnal megsűrjük és kellően lehűtjük, hűvös helyre tesszük, akkor a tej sokáig baktériummentes marad. Igen nagy hiba és ártalmas a tej használhatóságára, ha fejés előtt a fejő nem mossa meg jól a kezét, nem ölt tiszta kötényt, a fejnő nem köti be a fejét, a férfi nem tesz tiszta sapkát a fejére. Így is könnyen szennyeződhetik a tej. A legveszedelmesebb dolog, ha a fejő akkor is fejt, ha családjában ragadós beteg van. Pl. ha a családban vörhenyes gyermek van, annak bőre még nem hámlott le teljesen és ilyen beteg bőrhám bekerül a tejbe. Ez fertőzi azt, aki ezt a tejet issza. Nem ízléses és nagyon egészségtelen dolog, — pedig, sajnos, igen elterjedt, — hogy a fejő megnyálazza fejsz közben ujjait, hogy jobban „csússzék“ a kéz, vagy tejjel nedvesíti meg az ujjait. Fejés után a tejet vigyük hűvös, tiszta, szagtalan helyre, ne káposztás pincébe, vagy boros pincébe, mert a tej minden szagot felvesz. K. J.